

Santa Maria de l'Om: un aplec per fer parlar els muts

Dll, 13/08/2012 per Catalunya Religió

(Ramon Bassas - CR) Per la diada de la Mare de Déu d'agost es fa una gran festa al Santuari de l'Om, a Pelacalç, llogaret del municipi de [Ventalló](#) (Alt Empordà) que també celebra la seva festa major aquell dia. Cada any, el dia de la Mare de Déu d'Agost.

El seu rector, mossèn Francesc Giol, ens explica que "a les deu del matí se celebrarà l'Ofici, que es fa a fora, sota els arbres, i després ballarem sardanes". L'aplec s'acaba amb un dinar popular.

La Mare de Déu de l'Om era invocada per ensenyar a parlar als muts. Segons una rondalla, una pastora muda va trobar la imatge de la Verge dins la soca d'un om. També es conta que l'any 1686 una noia de Cabanes que era muda començà a parlar gràcies a un miracle de la Verge de l'Om. El relat sobre la Mare de Déu de l'Om és recollit al llibre *Jardín de María*, obra de Narcís Camós (Girona, 1621-Barcelona, 1664), [editada](#) recentment en faxímil (2008). Els goigs els podeu consultar [aquí](#). El mestre [Enric Vilà](#) li dedicà una de les seves sardanes.

"La majoria de temples de marededéus trobades celebren la seva festivitat el 8 de setembre, el diumenge abans o bé el diumenge després, coincidint amb la celebració de la nativitat de Maria", explica el periodista Àngel Rodríguez Vilagran a l'article "[Les marededéus trobades a les comarques de Girona](#)" (*Revista de Girona*, núm. 238, Girona 2006) . "Hi ha, però, algunes excepcions: les Salines (diumenge després del 1S de maig i primer diumenge d'agost), el Vilar (dimarts de Pasqua i últim diumenge d'octubre) o l'Om (15 d'agost)", continua. Probablement la festa titular del santuari és el dia de la festivitat de l'Assumpció de la Verge, i no el dia del naixement, degut a què el temple de l'Om havia estat parròquia de Pelacalç i, com hem dit en altres articles, les festes locals se celebraven aquest dia a falta de patronatges locals.

En aquest article citat, Rodríguez vincula els cultes marians gironins a

transformacions cristianes d'antics cultes pagans i romans. I, com aprova, aporta els atributs icònics d'aquesta advocació mariana. "Tant l'om com el roure —arbre preferit també per la Mare de Déu— simbolitzaven en les antigues cultures paganes la forrtalesa i la perdurabilitat. L'om era curiosament l'arbre del déu Mercuri -la versió romana del déu grec Hermes-, el que feia d'intermediari entre el món terrenal i l'espiritual", conclou l'article.

Un altre article molt recomanable *on line* és "El santuari de la Mare de Déu de l'Om, patrona de l'Empordà i advocada del bell parlar", publicat al núm. de 1959 (I, p. 163-172) dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i signat per Jaume Causa Sunyer ([aquí](#)), on hi diu que "Per la Mare de Déu d'agost, festa major del santuari, s'hi feia un gran aplec; l'ermità donava compte de la captíria de l'any; aquests donatius servien per a sufragar el culte a la Verge, i un ofici funeral per l'ànima dels donants difunts".

L'església de Santa Maria de l'Om, que, com dèiem, fou l'antiga parròquia de Pelacalç, és avui un santuari que depèn de la parròquia de Sant Sadurní de Montiró i ja surt documentada l'any 1279. Durant el segle XVII el temple es convertí en santuari marià. La primitiva imatge de la Verge era una talla de fusta possiblement romànica. L'any 1605 es beneí una nova talla. L'any 1863 un incendi destruï aquesta imatge i se'n va fer una de nova. Finalment després d'una nova destrucció durant l'any 1936, s'instal·là una nova imatge l'any 1953.

L'església actual és una edificació romànica amb moltes modificacions posteriors. D'una, la capçalera és un producte de reformes tardanes i l'absis romànic ha desaparegut. A la façana principal hi ha la portalada romànica d'un arc de mig punt que dona accés a una obertura rectangular damunt la qual hi ha una llinda i un espai a mena de timpà, cobert d'arrebossat. L'arc és semicilíndric, en forma de mitja canya, resseguit per una arquivolta, a mena de guardapols, decorada amb escaquejat. Els muntants de l'arc són formats per dues columnes cilíndriques amb sengles capitells. Aquests capitells presenten decoració de tema vegetal. Damunt la porta és visible l'arc d'una finestra romànica de doble biaix, que fou destruïda en obrir un rosetó modern. La façana és coronada per un campanar de dos arcs de mig punt, també d'època recent. La volta de la nau és apuntada i roman coberta per una crosta de calç. L'aparell romànic que es pot veure en alguns murs exteriors i també de l'interior està format per petits carreus no gaire esquadrats, que s'afilaren (s. XI-XII). El seu cementiri proper fou tristament famós fa pocs anys per la [profanació](#) d'unes tombes a causa d'una bretolada.

Mostra [Elements festius d'origen religiós](#) en un mapa més gran

Foto: Parròquia de Sant Martí d'Empúries